

Integracja szkolnictwa wyższego prawniczego
Ukrainy z europejską przestrzenią edukacyjną –
wyzwania bezpieczeństwa wewnętrznego
w czasie stanu wojennego

Інтеграція вищої юридичної освіти України з
європейським освітнім простором –
виклики внутрішньої безпеки під час
воєнного стану

Redakcja naukowa:
dr inż. Piotr Ponichtera,
dr Zoia Sharlovych

Łomża 2023

Замрозевич-Шадріна С. Р. ОСОБЛИВОСТІ ОТРИМАННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ	76
Іваненко В. С. ІНТЕГРАЦІЯ МОЛОДІ УКРАЇНИ В СИСТЕМИ ОСВІТИ ДЕРЖАВ ЄС В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	80
Калініченко А. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	83
Киян В. ЩОДО ЗМІН У ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ПРАЦЮ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	87
Кіріка Д. САМОРОЗВИТОК ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПЕДАГОГА	92
Клясен Н. Л. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	95
Коваленко О. О. ЩОДО МОЖЛИВОСТЕЙ ГАРМОНІЗАЦІЇ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРАЦЮ ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ	100
Козіна Т. В., Мулярчук О. І. ПЛОДООВОЧІВНИЦТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ ..	104
Коновальчик Є. О. ВРАХУВАННЯ ДУМКИ ПОТЕРПІЛОГО ПРИ ПРИЗНАЧЕННІ ПОКАРАННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ	107
Корабель М. Г. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ІНТЕГРАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОСТІР	110
Коренцов О. І. ПРИМУСОВЕ ВІДЧУЖЕННЯ МАЙНА В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	113
Косілова О. І., Бинюк Н. М. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	118
Костенюк Н. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	122
Кошарновська С. Л. ЮВЕНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ	126
Кузнецова К. І. ГІДНА ПРАЦЯ ДЛЯ МОЛОДІ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	130
Кулак В. І. ІНТЕГРАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ У СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР	134
Курепін В. М. ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР	138
Кушнірук Т. М., Ясінецька І. А., Додурич В. В., ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ ВЛАСНИКАМ ЗЕМЛІ ТА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАЧАМ В УКРАЇНІ	142
Лиманський П. П. РЕГУЛЮВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ВИЩУ ОСВІТУ	146
Лисенко В., Комишнюк Ю. ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ ЗДІЙСНЕННЯ ТИМЧАСОВОГО ДОСТУПУ ДО РЕЧЕЙ ТА ДОКУМЕНТІВ ДЛЯ ПОТРЕБ ДОСУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ ..	148

ЮВЕНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

*Кошарновська Світлана Леонідівна, к. ю. н., Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, місто Харків, Україна*

Постановка проблеми. З набуттям незалежності Україна обрала європейський вектор розвитку – це інтеграція до європейського співтовариства, що означає наближення чинного в державі законодавства до норм і стандартів міжнародно-правових норм. Відповідно, захист прав і законних інтересів дітей та підлітків повинен стати одним із пріоритетів державної соціально-правової політики. Актуальність даної проблеми визначається необхідністю створення такої системи ювенальної юстиції, згідно якої будуть прийняті відповідні нормативно-правові акти, направлені на забезпечення правового захисту неповнолітніх та державних органів, служб та інших організацій, що мають представляти цілісну систему спрямовану на забезпечення прав, свобод і законних інтересів дітей та підлітків у державі.

Аналіз останніх досліджень. Проаналізовано наукові праці А.І. Гусєва, Ю.Б. Костової, Н.М. Крестовської, Т.Є. Крукевич, Т. Дмитришиної.

Метою тез є обґрунтування необхідності та спроба визначення оптимальної структури національної системи ювенальної юстиції, формулювання пропозицій організаційного та правового характеру, спрямовані на превенцію правопорушень неповнолітніх осіб та їх ресоціалізацію.

Виклад основного матеріалу. З прийняттям Конвенції ООН про права дитини 20 листопада 1989 року, у всьому світовому співтоваристві особливої актуальності набули проблеми стосовно правового становища особистості неповнолітніх, реалізації та захисту їх прав та законних інтересів.

За загальним правилом термін «Ювенальна юстиція» в міжнародному та європейському законодавстві застосовується до законів, норм, стандартів, процедур механізмів та установ, спеціально розроблених для дітей та підлітків які перебувають у конфлікті з законом, в тому числі зусилля, направлені напровадження профілактичних заходів стосовно дітей, які або вступають у конфлікт із законом, або опиняються в якості свідків або потерпілих [1].

Відтак, метою створення ювенальної юстиції стала потреба в реабілітації та соціальній реінтеграції дитини, яку задекларовано в усіх відповідних міжнародних положеннях щодо захисту прав людини. Важливого значення для ефективного формування системи ювенальної юстиції, яка б відповідала потребам громадянського суспільства та демократичним стандартам, набуває досвід високорозвинених країн, більшість з яких мають високий

економічний розвиток, високі стандарти дотримання прав людини де ювенальна юстиція функціонує і має багаторічну історію.

Ювенальна юстиція загалом охоплює судоустрій і судочинство у справах про правопорушення неповнолітніх. Вона, звісно, відрізняється від загальної юстиції, тому що охоплює систему соціальних послуг на допомогу дитині, яка перебуває у конфлікті із законом. Так, ювенальну юстицію на сучасному етапі розвитку української держави можна визначити як систему державних(муніципальних), судових, правоохоронних органів, освітніх, виховних установ, громадських і правозахисних організацій, діяльність яких на основі права, медико-соціальних та психолого-педагогічних заходів направлена на попередження правопорушень серед дітей та підлітків та правопорушень проти дітей, здійснення правосуддя щодо дітей та підлітків, захист їхніх прав, свобод та інтересів, а також ресоціалізацію дітей та підлітків [2].

Не залишається байдужою до проблем становища дітей та підлітків і Україна. Конвенція ООН про права дитини була ратифікована Верховною Радою України ще у 1991 році та стала частиною національного законодавства України. Забезпечення благополучного і захищеного дитинства стало одним з основних національних пріоритетів нашої держави, оскільки головним її обов'язком є забезпечення прав і свобод людини, у тому числі неповнолітньої. Серед них найважливішими є: право на безпечне дитинство при достатньому життєвому рівні; право на опіку та піклування; виховання з боку батьків або осіб, що їх замінюють; на охорону здоров'я та лікування; відпочинок, доступ до безоплатної повної загальної та професійної освіти; право на житло, на справедливий судовий розгляд із забезпеченням права на захист на всіх етапах судового процесу[3].

На державному рівні розроблено та впроваджуються різні програми та інституції щодо подальшого розвитку ювенальної юстиції в Україні. Так, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 1335-р було затверджено План заходів з реалізації Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року.

Крім того у 2021 році на виконання зазначеного плану заходів Урядом України розроблено та схвалено проєкт Закону «Про юстицію, дружню до дитини», метою якого є посилення захисту прав і ресоціалізація дітей та підлітків, що вчинили кримінальні правопорушення, а також дітей, що перебувають у складних життєвих обставинах, або знаходяться у так званому контакті, або у конфлікті із законом, створення умов для організації та ефективного функціонування юстиції, дружньої до дитини, що відповідає вимогам Конвенції про права дитини та іншим міжнародним стандартам щодо прав дитини[4].

Зазначений проєкт закону містить низку правових гарантій щодо дітей та підлітків, які скоїли правопорушення та визначає систему державних закладів, що мають займатися вихованням та ресоціалізацією неповнолітніх, що у свою чергу дозволяє реалізувати принцип

забезпечення найкращих інтересів дітей під час проведення досудового та судового провадження щодо неповнолітніх і є законодавчою основою для забезпечення запобігання правопорушенням у дитячому середовищі, належного поведження з дітьми у контакті з законом та їх соціальної реабілітації, запобігання вторинній віктимізації дітей, які є потерпілими або свідками[5].

Окрім того, Кабінетом Міністрів України схвалено законопроект, який передбачає внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо юстиції, дружньої до дитини.

Пропоновані зміни стосуються уточнення положень щодо презумпції невинуватості та можливості звільнення від адміністративної відповідальності неповнолітнього, презумпції невинуватості неповнолітніх; запровадження можливості застосування до неповнолітнього у віці від 16 до 18 років подальшого звільнення від адміністративної відповідальності; заходів впливу до неповнолітнього та їх застосування; загальних правил накладання стягнення за адміністративне правопорушення; виокремлення порядку адміністративного затримання неповнолітнього; умисного невиконання батьками або особами, які їх замінюють, рішень суб'єктів юстиції; розширення переліку прав особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, зокрема, в частині користування безоплатною правовою допомогою у випадках, визначених Законом України «Про безоплатну правову допомогу»; закріплення положень щодо обов'язкової участі захисника у справі про адміністративне правопорушення у разі притягнення неповнолітнього до адміністративної відповідальності; надання повноважень прокурору щодо вирішення питання про можливість виведення неповнолітнього із кримінального провадження та вжиття щодо нього відновних заходів, здійснення контролю за виконанням угоди про виведення неповнолітнього із кримінального провадження; вдосконалення порядку здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень, які вчинені неповнолітніми, зокрема, проведення допитів та інших слідчих (розшукових) дій[6].

З огляду на наведене вище, можна зробити висновок що ювенальна юстиція, охоплює сукупність правових механізмів, спрямованих на забезпечення прав, свобод і законних інтересів неповнолітніх, що реалізується системою державних і недержавних органів, установ і організацій.

Прийняття вищезазначених законопроектів в Україні допоможе максимально наблизити юстицію щодо дітей до міжнародних норм і стандартів, що в свою чергу дасть можливість створити умови для забезпечення законності, обґрунтованості та ефективності

кожного рішення щодо дитини у конфлікті з законом, а також захисту прав дітей-потерпілих та дітей-свідків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дмитришина Т. Ювенальна юстиція: міжнародний досвід та перспективи його впровадження Підприємництво, господарство і право 2021 №1 с.210-219 URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/1/38.pdf>

2. Ювенальна юстиція : навчальний посібник / А.І. Гусєв, Ю.Б. Костова, Н.М. Крестовська, Т.Є. Семікоп, В.І. Шмеріга, І.Г. Терещенко; за ред. Н.М. Крестовської. Одеса: ОЮІ ХНУВС, 2006. 243 с.

3. Крукевич О.М. Здійснення правосуддя щодо неповнолітніх у країнах романо-германського та англо-американського типів правових систем. Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. 2014. № 4 (51). С. 143-148

4. Конвенція про права дитини (20 листопада 1989 року) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

5. Проект Закону про юстицію, дружню до дитини №5617 від 04.06.2021 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72137

6. Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо юстиції, дружньої до дитини № 5618 від 04.06.2021 http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72138